

особі право на отримання правової допомоги під час обшуку положення чинного КПК не передбачає. Звісно, ст. 59 Конституції України встановлює право кожного на правову допомогу, однак відсутність прямої норми в процесуальному законі, дає підстави нехтувати конституційні засади і професійні гарантії адвокатів (Островська М. / Допуск адвоката до участі в проведенні обшуку / М. Островська // Юридичне фахове видання «Правовий тиждень».- 2015.- №24-26). Так само й адвокат, який надає правову допомогу особі, яка не є учасником кримінального провадження і в якій проводиться обшук не має відповідного статусу у кримінальному провадженні. Хоч його право на участь у обшуку можна обґрунтувати Конституцією України, яка має норму прямої дії та Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» прогалину в діючому КПК необхідно заповнити.

Таким чином, виникає необхідність урегулювання цієї проблеми шляхом зобов'язання слідчого, прокурора вживати заходів забезпечення присутності під час проведення обшуку не тільки осіб, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені, а і їхніх адвокатів (Фаринник В. / Загадка синьої папки // В. Фаринник // [Електронний ресурс]: http://zib.com.ua/ua/print/113888scho_potribno_znati_gromadyanam_pro_poryadok_provedennya_obshuku.html).

Вищевикладене підтверджується і Рішенням Конституційного Суду України № 1-23/2009 від 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009, який надав тлумачення норм КПК 1960 р. стосовно права свідка отримати правову допомогу під час допиту (раніше такого права свідок не мав на відміну від чинного КПК), виходячи із конституційного права на надання правової допомоги та необхідності забезпечення реалізації цього права правоохоронними органами.

Зокрема були здійснені спроби врегулювання даної проблеми. В проекті Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо окремих питань слідчих дій з метою забезпечення додаткових гарантій законності при їх проведенні» від 24.12.2015 р. передбачається, що для участі у проведенні обшуку слідчий, прокурор запрошує особу, якій належить житло чи інше володіння, де проводитиметься обшук, або особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться, а за неможливості їх запрошення (прибуття) - адвоката або представника такої особи. Слідчий або прокурор не має права заборонити учасникам обшуку користуватись правовою допомогою адвоката. Слідчийчи прокурор зобов'язаний допустити такого адвоката до обшуку на будь-якій стадії його проведення. В даному контексті автори законопроекту не дарма вживають термін «адвокат», адже в кримінальному процесі захисник може здійснювати свою функцію тільки щодо підозрюваного (обвинуваченого, виправданого тощо) за ст.45 КПК України, а ст.3 КПК передбачає тільки адвоката для свідка, як учасника кримінального провадження.

Тому необхідність внесення відповідних змін до КПК України для визначення чіткого правового статусу всіх учасників кримінального провадження, чіткої процедури залучення адвокатів до участі у процесуальних діях має пріоритетне значення, адже положення в які втілений *favor defensionis* повинні мати лише нормативне закріплення, а й ефективно застосовуватися на практиці.

Красношлик А.О.

*студентка 3-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС СЛІДЧОГО В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В прийнятому 13 квітня 2012 Кримінальному процесуальному кодексі України (далі - КПК України) законодавець по-новому побачив роль органів досудового розслідування, зокрема слідчого, прокурора, слідчого судді і суду в кримінальному провадженні, у тому числі їх повноваження і вплив на права і свободи учасників кримінального провадження.

Процесуальний статус слідчого необхідно розуміти як систему визначених у кримінально-процесуальному законі функцій, прав і обов'язків, процесуальних гарантій діяльності та відповідальності слідчого за порушення норм процесуального законодавства, що відображає його взаємовідносини з іншими учасниками кримінального процесу в ході проведення досудового розслідування. Дане поняття розкривається в правовому положенні

слідчого, сукупності його прав та обов'язків і особливості їх реалізації в органах досудового розслідування, оперативних підрозділах, прокуратурі. Слідчий здійснює досудове розслідування, його повноваження визначені ст. 40 КПК України. Усі слідчі мають однакові процесуальні права та обов'язки, проводять розслідування в одному, визначеному законом, процесуальному порядку. Слідчий діє відповідно до вимог законодавства, є самостійним у своїй діяльності, яка виключає втручання осіб, що не мають на те законних повноважень. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, інші фізичні особи зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення слідчого, незважаючи на це, казати про абсолютну самостійність слідчого у здійсненні своїх повноважень не можна. Керівник органу досудового розслідування, прокурор, слідчий суддя мають контролювати законність дій та рішень слідчого, що звужує його процесуальну самостійність незалежність. Згідно з КПК України слідчий відноситься до сторони обвинувачення, що може викликати сумніви в об'єктивності під час доказування та неупередженості у прийнятті процесуальних рішень. Б.В. Романюк наголошує на тому, що задля забезпечення демократичного правосуддя слідчий не повинен бути представником жодної зі сторін у змагальному процесі (Романюк Б.В. Спадковість та новизна у процесі формування кримінального судочинства стосовно процесуальної незалежності слідчого / Б.В. Романюк // Кримінальний процес України в контексті європейських стандартів судочинства: матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 грудня 2007 р.). - К.:Київський нац. ун-т внутр. справ, 2008. - С. 134.)

Після прийняття КПК України істотних змін зазнали і повноваження слідчого, їх можна поділити на 3 групи:

- повноваження слідчого при провадженні слідчих (розшукових) дій;
 - повноваження слідчого при поданні скарг на дії та рішення прокурора, в порядку визначеному в ст. 311 КПК України.
 - повноваження слідчого при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій.
- Отже, слідчий займає важливе місце в системі кримінального процесу, оскільки:
- він здійснює кримінальне провадження з метою встановлення обставин справи, які в подальшому гарантуватимуть справедливий судовий розгляд;
 - має особливе значення для реалізації основних завдань кримінального провадження.

Процесуальний статус слідчого, врегулювання його діяльності, гарантії процесуальної самостійності та незалежності потребують особливої уваги національного законодавства. Для того, щоб досудове розслідування було об'єктивним та справедливим необхідно:

- зазначити в законі, що під час досудового розслідування, слідчий не має належати до сторони обвинувачення чи захисту, що гарантуватиме неупереджене та незалежне дослідження всіх матеріалів кримінального провадження;
- передбачити юридичну відповідальність службових та інших осіб (наприклад, процесуальну або адміністративну) за невиконання законних постанов слідчого і його законних вимог під час провадження слідчих (розшукових) дій;
- обмежити вплив прокурора та слідчого судді на здійснення слідчим своїх повноважень;
- ефективність діяльності слідчого підвищиться, коли будуть прийняті положення, що врегулюють організаційну перебудову, положення слідчого і його захист;
- врахувати всі недоліки практичного застосування КПК України, а також міжнародний досвід з врегулювання кримінального судочинства.

Левчук О.С.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

АДВОКАТ ЯК СУБ'ЄКТ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Конституція проголосила Україну демократичною, соціальною, правовою державою, у зв'язку з чим одним із пріоритетних завдань є захист прав та свобод людини як найвищої